

अरात्रिरिति यदिदंसर्वपाप्मनोऽत्रायततदिदं किंचत तस्मादत्रय इति श्रुतौ पाप्मनत्वात्ताऽत्रिरित्यत्रिष्वक्षेत्रेण प्रदर्शयति यातुधानी विमोहयिष्यन् अरात्रिः अरयः कामादयः संत्यस्मिन्नि
त्यरं पापंतस्मान्नायत इत्यरात्रिः अरशब्दादलुप्तपंचमीकात्परस्यत्रायतेरुपरि किंप्रत्ययः अरिशब्दात्मत्वर्थी येऽर्श आषाचियस्येतीकारलोपे अरमिति सिध्यति यस्मादरात्रिस्तस्मादत्रिः अत्तीत्यदृष्ट्युत्तस्मा
न्नायत इत्यत्रिरित्यत्रापि अवयवार्थेन पाप्मानं मृत्युमन्ववायानित्यादौ मृत्युशब्दस्य पाप्मनि प्रयोगदर्शनात् धर्मेण पापमपनुदतीति धर्मोप्यत्रिः स्यादत आह सारात्रिर्यानाधीते चिरषवा इति वै निश्चितं अबवर्तमान
कालेयां त्रिः त्रिवारं नाधीते नाधिगच्छति अतीतस्य हि पुत्रादेरनुत्पत्तौ अनागतत्वेन उत्पत्तौ वर्तमानत्वेनान्ये अतीतत्वेनान्येति चिरधिगमोस्ति तद्यत्रनास्ति सर्ववर्तमानमेव भवति यत्राबस्थायां साहादिकाशाख्य
जगत्कारणप्राप्तिः सर्वपाप्मोच्छेदिका साऽरात्रिरुच्यते अत्र हि अतीतानागतं सर्वमस्तीति श्रूयते यच्चास्येहास्ति यच्चनास्ति सर्वतद्वन्न त्वाविदत इति अत्र हि सर्वकामाः समाहिता इति च यस्मादेवमरात्रिरस्ति तस्मा

अत्रिरुवाच अरात्रिरत्रिःसारात्रिर्यानाधीतेत्रिरथर्व ॥ अरात्रिरत्रिरित्येवनाममेविद्विशोभने ॥ ८६ ॥ यातुधान्युवाच यथोदाहृतमेतत्तेमयिना ममहाद्युते ॥ दुर्धार्यमेतन्मनसागच्छावतरपद्मिनीम् ॥ ८७ ॥ वसिष्ठउवाच वसिष्ठोस्मिरिष्ठोऽस्मिन्सेवासगृहेष्वपि ॥ वसिष्ठत्वाच्चवासाच्चवसिष्ठइतिविद्विमां ॥ ८८ ॥ यातुधान्युवाच नामनैरुक्रमेवत्तेदुःखव्याभाषिताक्षरं ॥ नैतद्धारयितुंशक्यंगच्छावतरपद्मिनीम् ॥ ८९ ॥

दन्निरेवममनाम मंत्रोपि यैवैसूर्यस्वर्भानुस्तमसाविध्यदासुरः अत्रयस्तमन्वविन्दनस १ न्येअशक्नुवद्दतिसुर्येआत्माजगत्तस्तस्युषश्चेतिश्रुतेः सूर्यंपरंब्रह्मस्वर्भानुःराहुर्हपोमृत्युःअविध्यत्तव्याप्रवाग्तमसाअना
त्मनिआत्मबुद्धिरूपगाअविद्ययेतिमंत्रपदानामर्थः ॥८६॥तदेतदत्रित्वंमनसापिदुर्धारेयमितिमत्वायानुधान्याह यथेति तेत्वया मयिमत्समीपेअतीतानागतयोरपिवर्तमानकालेष्वदर्शनंकामाद्यनुदयश्चेतिद्वयंअ
त्यंतमःस्वभावयामयाप्राप्तुमशक्यमितिभावः त्वामहंघर्षितुमशक्तेतित्वंगच्छअवतर पविर्नारीसरसी ॥ ८७ ॥ वसिष्ठोस्मीति वसिष्ठःवायुश्चपृथिवीचवायुश्चांतरिक्षंचबौध्वादित्यश्चंद्रमाश्चनक्षत्राणिचेतिवस
वएतेषुहीदंसर्ववसुहितमेतिहीदंसर्ववासयंतेइतिश्रुतिप्रसिद्धावसवस्तोयस्यस्वाधीनाप्रवतिसवसुमाप्त्राणिमापैश्वर्योमहायोगी अतिशयेनवसुमानितिबसिष्ठस्तादृशोहमस्मि अतिशयेनउत्तरस्मि वसुमच्छब्दा
विष्टन्मत्ययेपरेमनुब्रूलोपोटिलोपेचवसिष्ठः उरुशब्दस्येष्टनिवरादेशश्चप्रियस्थिरादिसूत्रेणज्ञेयः सर्वमद्वशेस्तिअहंतुनकस्यापिबशेस्मीतिनामद्वयार्थः वासगृहेषुवासयोम्येषुगृहस्थाश्रमेषुसर्वेषामुपजीव्येषुब
सेवसामिअतोऽहंब्रह्मणामप्येअतिश्रेष्ठइतिवसिष्ठोऽस्मि वस्तुशब्दाविष्टनिब्रूलोपेचवसिष्ठः सर्वेषामाश्रयभूतत्वान्ममगदिवारक्षंसीतिभावः ॥ ८८ ॥ ८९ ॥